

2. קבוצות מיקוד של תלמידים

רקע

בשיח החינוכי העכשווי מתחדדת המודעות לחשיבות נוכחותו והנכחתו של "קול התלמיד" הן כמקור מידע על למידה, הוראה והתנסויות לימודיות בבית הספר, הן כגורם משתתף בתהליכי שינוי ושיפור בית-ספריים.

קבוצת מיקוד, בדומה לתצפית, היא מתודה של מיפוי ואיסוף נתונים. מתודה זו מבוססת על דיון קבוצתי מונחה בקבוצה קטנה המתכנסת כדי לדון בסוגיות ספציפיות אחדות, בהכוונת מנחה. המנחה מצטייד ברשימת שאלות מוכנות מראש, מעורר את הדיון ומעודד את המשתתפים בו לבטא בחופשיות את השקפותיהם ולקיים דיון משותף (מתוך: תמ"ה-כלי למיפוי תמונת מצב בית ספרית. אבני ראשה).

חשיבות

מטרת קבוצות המיקוד שחבריהן הם תלמידים היא ללמוד על הכיתה ועל הלמידה וההוראה מנקודת מבטם. ניתן להשתמש במתודה זו בהקשרים רבים. **בפרק זה נשתמש בה כדי לבחון את הזירה של תכנון הלמידה-הוראה**, ולפיכך תוכן השאלות שנציג יותאם לכך.

כיצד מפעילים קבוצת מיקוד?

שלב 1 - ההיערכות

1. **בחירה** - לצורכי המיפוי הכיתתי מומלץ להפעיל לפחות שתי קבוצות מיקוד מגוונות.
2. **הנחיה** - חשוב לבחור מנחה מתאים. עליו להכיר את הרקע ואת המאפיינים של הכיתה, חשוב גם שיהיו לו כישורי הנחיה, יכולת הקשבה וניהול שיח פתוח.
3. **תיעוד** - יש לבחור מתעד למפגש. המתעד ימלא בעת המפגש את הטבלה המצורפת בהמשך.

כלים

✓ כלים להנחיית קבוצת מיקוד של תלמידים

כלי להנחיית קבוצת מיקוד

(מתוך: תמ"ה - כלי למיפוי תמונת מצב בית ספרית. אבני ראשה)

פתיחה

1. **סבב היכרות קצר** - כל משתתף מציג את עצמו בקצרה

2. **הצגת מטרת הפגישה** - להלן ניסוח אפשרי של מטרת הפגישה:

מטרת הפגישה היא ללמוד על הלמידה וההוראה בכיתה מנקודת המבט שלכם. ההנחה שלנו היא ש"דברים שרואים משם לא רואים מכאן", ושאם אנחנו רוצים לדעת יותר על הלמידה בבית הספר, אתם, התלמידים, תהיו מקור מידע חשוב. אתם מוזמנים בשיחה הזאת לספר על הלמידה וההוראה בכיתה מזווית הראייה שלכם ולתאר אותן. אין כאן "נכון" או "לא נכון": חשוב לנו לשמוע קולות שונים ומגוונים.

3. **כללים לניהול שיחה בקבוצה:**

- חשוב לכבד את דעותיהם של אחרים.
- צריך להימנע משיחות פרטיות במהלך הדיון או משימוש בפלאפונים.
- המפגש נועד להשיג תמונת מצב כללית של ההוראה והלמידה, לכן חשוב להימנע מהתייחסות אישית/שמית למורים או לתלמידים אחרים.

מהלך הדיון

1. כל שאלה תידון בנפרד; המנחה ינהל את הזמן, חשוב לתת זמן למחשבה.

2. רצוי לאפשר ואף לעודד דיון, דו-שיח וחילופי דברים בקבוצה.

שאלות מנחות לדיון

1. תארו חוויית למידה טובה שחוויתם בכיתה. נסו להסביר מה בחוויה זו היה טוב.

2. ציירו ציור המתאר חוויה של למידה טובה, אחרי הפעילות כל אחד יתאר את הדימוי שצייר.

דיון - השתמשו בשאלון "הכר את הכיתה" כבסיס לדיון.

סיכום - בקשו מכל משתתף משפט סיכום, אפשר לעשות סבב שאלות: מה חשבתם על חוויית ההשתתפות בקבוצת הדיון? במה תרמה לכם? בסיום יודה המנחה לתלמידים על השתתפותם.

קבוצת מיקוד: תיעוד בשעת המפגש

(מתוך : תמ"ה-כלי למיפוי תמונת מצב בית ספרית. אבני ראשה)

תאריך: ..... מקום המפגש: .....

מנחה המפגש: ..... מתעד המפגש: .....

מספר התלמידים המשתתפים:.....

מאפייני המשתתפים (כיתות, גילים, חלוקה מגדרית, מאפייני רקע):

.....

סיכום

מה למדת מן המפגש על האופן שבו תלמידים תופסים את הלמידה, השיעורים, המורים בכיתה?

.....

מה למדת על קשיים של תלמידים בלמידה ועל האופן שבו המורים נותנים להם מענה?

.....

מה התמונה שמתקבלת מן המפגש על המוטיבציה והעניין שיש לתלמידים ביחס ללמידה בכיתה?

.....

מה התמונה המתקבלת ביחס לגיוון או לאחידות של דרכי ההוראה והלמידה בכיתה?

.....

עד כמה התלמידים ביטאו יכולת לשיחה ולרפלקסיה על למידתם?

.....

ציין/י היגדי תלמידים שהיו מעניינים, מאתגרים, מעוררי מחשבה:

.....

מה הפתיע אותך?

.....